

Saksbehandler:
Jeffrey Huseby

Saksfremlegg

Behandlende organ	Møtedato
Generalforsamling	16-17.06.2023

GF – 17 juni 2023 – Sak til om å revitalisere Kirkemøtets vedtak om samarbeid mellom Den norske kirke og Sjømannskirken

Kort fremstilling av saken: Hovedstyret legger med dette frem en sak for generalforsamlingen om å revitalisere Kirkemøtets vedtak om samarbeidet mellom Den norske kirke og Sjømannskirken. Dette gjøres på initiativ fra regionstyret for Stavanger og Haugalandet. Hovedstyret ønsker at generalforsamlingen skal sende en henstilling til Kirkerådet og Kirkemøtet om å gjennomgå og revitalisere vedtaket i Kirkemøtet fra 1989. Hensikten er å drøfte hvordan Den norske kirkes menigheter kan få bedre kjennskap til Sjømannskirkens arbeid i utlandet og i Norge, hvordan dens medlemmer kan engasjere seg i dette arbeidet, samt få frem behovet Sjømannskirken som frivillig organisasjon har for finansiell støtte fra Den norske kirkes menigheter. Hvordan en slik revitalisering kan skje kan være gjenstand for samtaler mellom Kirkerådet og Sjømannskirken.

Som kjent fikk Sjømannskirken et mandat fra Den norske kirke ved Kirkemøtet om å være "norsk kirke i utlandet" for Den norske kirke sine medlemmer i 1989. I samme vedtak oppfordret Kirkemøtet menighetene i Den norske kirke om å innvilge et årlig kirkeoffer til Sjømannskirken. Sjømannskirken ser imidlertid behovet for å revitalisere avtalen slik at Den norske kirkes medlemmer skal bli bedre kjent med arbeidet slik at Sjømannskirkens tjenester blir brukt. I tillegg til

dette ønsker Sjømannskirken å bevisstgjøre Den norske kirkes menigheter om at Sjømannskirken er avhengig av gaver og støtte for å opprettholde arbeidet.

Forslag til vedtak: Sjømannskirkens generalforsamling vedtar å sende en henstilling til Kirkerådet og Kirkemøtet om å følge opp vedtaket fra Kirkemøtet i KM-sak 21/89 om samarbeid, informasjon og årlig offer til Sjømannskirken.

Utfyllende saksinformasjon:

Sjømannskirkens samarbeid med Den norske kirke

Sjømannskirken omtales ofte som Den norske kirkes «forlengede arm» i utlandet. Det er verd å merke seg at i 2022 – i et år fremdeles preget av etterdønningene av Covid – var det til sammen 50 675 besøkende på 1144 gudstjenester i Sjømannskirkens regi. Sjømannskirken sto for 107 dåp og konfirmasjon av 173 av Den norske kirkes ungdommer. 420 par ble viet eller velsignet, og det var 98 gravferder eller minnemarkeringer i sjømannskirkene.

På samme måte som i kirkene hjemme, har Sjømannskirken et omfattende arbeid innen trosopplæring. I 2022 hadde sjømannskirkene 1214 ulike trosopplæringssamvær med til sammen 13 639 deltakelser av barn og ungdommer. Sjømannskirkens egenutviklede aktivitetstiltak “Amazing Grace – Spor av Gud i byen”, ble ferdigstilt til 2022 og blir brukt både ved sjømannskirkene og i menigheter i Den norske kirke.

Sjømannskirken har også utarbeidet et nettkonfirmantopplegg som brukes i konfirmantarbeidet både i sjømannskirkene og i menigheter i Dnk. Dette er et opplegg som er utarbeidet for konfirmanter som bor langt unna en sjømannskirke, men kan også benyttes av andre konfirmanter. Dette opplegget ble tilbudt rabattert til Den norske kirkes menigheter under koronapandemien. Undervisningsopplegget er nettbasert og kan gjennomføres hvor man enn bor, bare man har tilgang til internett. 66 menigheter benyttet seg av Sjømannskirkens nettkonfirmantopplegg i 2022.

I 2022 deltok 10 norske menigheter på Sjømannskirkens tematilbud til norske menigheters konfirmantarbeid. Konfirmanttilbudet innebærer normalt at

konfirmantene blir godt kjent med Sjømannskirken gjennom en rekke samlinger i forkant av en konfirmantleir i Sjømannskirken i Hamburg eller London.

I tillegg til disse tilbudene for ungdom og konfirmanter, tilbyr Norgesarbeidet prekener, gudstjenester med sjømannskirkeprofil med og uten konfirmanter, samt deltakelse på gudstjenester hvor nye medarbeidere i Sjømannskirken mottar forbønn i sin hjemmemenighet. Sjømannskirken betrakter de utstasjonerte medarbeidere som utsendt fra sin lokale menighet og oppfordrer lokalmenigheten til å støtte disse med forbønn.

Det som er nevnt ovenfor er glimt fra samarbeidet mellom Sjømannskirken og Den norske kirke. I Sjømannskirkens årsmelding for 2022 kan man lese et resyme av all aktiviteten til Sjømannskirken og tilhørende statistikk fra de ulike delene av Sjømannskirkens arbeid; besøkstjenesten, diakoni, sosialsaker, gudstjenesteliv, studentarbeidet og trosopplæring. Årsmeldingen for 2022 finner du [her](#).

Sjømannskirken som frivillig organisasjon

Som mye frivillig organisasjonsarbeid i Norge, merker Sjømannskirken en dalende *oppslutning* om det frivillige arbeidet i Norge. Antall foreninger har gått mye ned og antall medlemmer er et lavere nivå enn ønsket. I glanstiden var det 3700 foreninger mot 130 i 2022. Dette er en trend Sjømannskirken ønsker å demme opp for. Som medlemsbasert og demokratisk organisasjon, anses det som viktig å ha tilstrekkelig oppslutning om arbeidet.

I tillegg til dette opplever Sjømannskirken en dalende *kjennskap* til sitt arbeid både i Norge og i utlandet. Dette er signaler Sjømannskirken ønsker å ta på alvor ettersom det er først når man kjenner til Sjømannskirken, man benytter seg av den.

Når det gjelder offer som samles inn i gudstjenestene i Den norske kirke, har Sjømannskirken merket en betydelig nedgang de senere årene. Fra 2012 og til 2022 gikk kirkeofringene fra Den norske kirkes menigheter ned fra 2,4 millioner kroner og til 1,4 millioner kroner. Om lag 32% av menighetene i Den norske kirke innvilget offer til Sjømannskirken. Det hører i denne sammenhengen med å nevne at Sjømannskirken i 2021 søkte på linje med Den norske kirkes menigheter og fikk bevilget 1,5 millioner kroner fra Den norske kirke til trosopplæringstiltak.

Som kjent mottar Sjømannskirken statlig støtte. Det som bekymrer er at den statlige støtten utgjør en stadig større prosentandel av Sjømannskirkens budsjett

ved at egengenererte inntekter ikke holder tritt med lønns- og prisveksten. For 20 år siden utgjorde den statlige andelen 1/3 av Sjømannskirkens inntekter mot 52% i 2022. Den statlige bevilgningen har med andre ord økt i takt med pris- og lønnsveksten, noe de egengenererte ikke har.

Kirkemøtets vedtak i 1989

Sjømannskirken er svært glad for vedtaket som Kirkemøtet gjorde i 1989 der man ba Sjømannskirken om å være "norsk kirke i utlandet". Man vedtok følgende formulering:

«Kirkemøtet ber Den norske sjømannsmisjon på Den norske Kirkes vegne føre videre arbeidet for nordmenn som oppholder seg i utlandet»,

Forut for dette hadde antall nordmenn på norske skip gradvis gått nedover siden glanstiden for norsk skipsfart på 50- og 60-tallet da om lag 50-60 000 norske sjøfolk seilte i internasjonal skipsfart. På 70- og 80-tallet begynte imidlertid nordmenn å reise til utlandet i et stort antall. Det var turister, studenter, pensjonister og et økende antall nordmenn i norsk næringsliv.

Kirkemøtets sak om samarbeid med Sjømannskirken ble grundig utredet og det fører for langt av gårde å gå inn i enkeltdelene. Hovedelementet var imidlertid at Sjømannskirken skulle betjene Den norske kirke sine medlemmer i utlandet og at Den norske kirkes menigheter ble oppfordret til å spre informasjon om Sjømannskirkens arbeid og å innvilge et årlig offer til dette arbeidet.

«Kirkemøtet ber Den norske Sjømannsmisjon på Den norske kirkes vegne føre videre arbeidet for nordmenn som oppholder seg i utlandet».
(Protokoll Kirkemøtet 1989:205).

«Kirkemøtet anbefaler samtlige menigheter i Den norske kirke å innvilge et årlig offer til Den norske Sjømannsmisjons virksomhet»
(Protokoll Kirkemøtet 1989:210).

Av protokollen fra 1989 går det frem at det ble diskutert hvorvidt Kirkemøtet kunne pålegge menighetene å innvilge offer. Et slikt pålegg ble ikke vedtatt ettersom soknene i Den norske kirke er autonome og ikke kan pålegges å innvilge offer til bestemte formål. Dette var Sjømannskirken innforstått med, men noterte seg likevel oppfordringen i vedtaket fra Kirkemøtet om offer.

Det ble også vedtatt at Den norske kirke skulle være representert i Sjømannskirkens øverste organ, generalforsamlingen med fem representanter i tillegg til tilsynsbiskopen. Sjømannskirken på sin side stilte seg inn under tilsynet til Bjørgvin biskop og forpliktet seg også til å rapportere til Den norske kirke ved

Kirkerådet og Kirkemøtet. Det ble blant annet bestemt at Sjømannskirkens generalsekretær skulle legge frem Sjømannskirkens årsmelding for Kirkemøtet annen hvert år.

Det kan også nevnes at kirkerådsdirektøren og generalsekretæren har årlige kontaktmøter for gjensidig informasjonsdeling og drøfting av saker. Den norske kirke har også fra og med 2021 invitert Sjømannskirken ved generalsekretær, til å sitte som fast representant i Mellomkirkelig råd.

Videre samarbeid

Samarbeidet mellom Den norske kirke og Sjømannskirken har så vidt vi vet, ikke vært oppe til behandling i verken Kirkerådet og/eller Kirkemøtet siden 1989. Selv om vedtaket står ved lag, kunne det være hensiktsmessig å drøfte utviklingen og status i samarbeidet på en grundigere måte. Kanskje finner man det hensiktsmessig å justere på samarbeidet, slik at det kan bli enda mer fruktbart og gjensidig utviklende. En slik prosess kan begynne med drøftinger mellom Kirkerådets administrasjon og administrasjonen i Sjømannskirken. En slik prosess ville fra Sjømannskirkens side bli sett positivt på.

Momenter til drøfting

Hensikten med å henstille til Kirkemøtet og Kirkerådet om å ta frem samarbeidsvedtaket bør være å blåse støvet av et gammelt vedtak ved å spørre:

- Finnes det flere og eventuelt nye områder hvor Sjømannskirken og Den norske kirke kan samarbeide?
- Vil Kirkerådet/Kirkemøtet sende en oppfordring til menighetene om å informere om Sjømannskirkens arbeid og hvilke tjenester Sjømannskirken tilbyr Den norske kirke sine medlemmer?
- Vil Kirkerådet/Kirkemøtet oppfordre menighetene til å støtte arbeidet i forbønn og et årlig offer?
- Vil Kirkerådet/Kirkemøtet oppfordre til frivillig engasjement for Sjømannskirkens arbeid?
- Vil Kirkerådet/Kirkemøtet utfordre Sjømannskirken til å drive et utviklingsarbeid innen gudstjenesteliv, diakoni, trosopplæring, beredskap, frivillighet, bærekraft el. a.?

Det videre arbeidet

Dersom generalforsamlingen vedtar å sende en henstilling til Den norske kirke, vil hovedstyret forberede en henvendelse til Kirkerådet/Kirkemøtet om denne saken i tråd med saksfremlegget og momenter som kommer frem i drøftingen under generalforsamlingen. Partene må selvsagt vurdere innhold, omfang, format og tidshorisont til en slik prosess.